

בגדין (Bedzin), 17 ביולי 1943

לוואניה, מנדל, זאב ולכל החברים באשר הם שם,

חברים יקרים,

לאחר ציפייה ממושכת קיבלנו רק היום, בשמחה עצומה, את השליח ואת המכתב שלכם. לצערנו איחר השליח שלכם במקצת לבוא. שנים חלמנו למצוא הזדמנות כדי לספר לכם על חיינו ומלחמתנו.

במשך השנה ומחצית השנה של המלחמה הקימונו מפעל הכשרה עצום, ומלבד זה תנועות נוער חזקות ויפות הרבה יותר מבמים כתיקונם. אך לפני שנה וחצי הופסקה, לדאבוננו, כל פעולה תקינה. לאחר התקופה של ארגון הגטאות התחילה פעולת ההשמדה השיטתית. ההתחלה נעשתה בוורטה (Warta), במחוזות לודז' ופוזנ'. שמונים אלף יהודים בערך הורעלו שם בגז – בלשון רשמית קוראים לכך "אויסזידלונג". בלודז' גופא נשאר קיבוץ יהודי קטן סגור ומסוגר, המונה כארבעים אלף יהודים הגווע וכלה בלי ספק מרעב ובשחפת. ברגע זה אין בידינו שום ידיעה משם. מקום ההשמדה נקרא חלמנו.

לאחר כך באה השמדתה של יהדות ליטא ביריות בפונר (Ponary). בוולנה, בקובנה ובשוולי ביחד נשארו כעשרים אלף יהודים. מזה חודשים אחדים אין לנו גם משם שום ידיעה, נראה כי הם "יודענריין". עשינו הכנות להגנה, אולם לצערנו ללא הצלחה. בשטח המכונה "גוברנמנט" [גנרל-גוברנמן] – ורשה, לובלין, צ'נסטוכובה, קרקוב והסביבה אין עוד יהודים. השמדתם בוצעה באמצעות גזים בטרבלינקה ליד מליקיניה. זה הוא מקום השמדה מפורסם. לא רק בשביל יהודי פולין, אלא גם ליהודים מהולנד, בלגיה וכו'.

הפרק היפה שבמלחמתנו היה בוורשה. את ההגנה ארגנו צביה [לובטקין] ויוסף [קפלן] עם הילדים [הכוונה להסתדרויות נוער ציוניות שונות], קרבות איומים נערכו בגטו. לדאבוננו נפלו רק כמה מאות מן האויב – שמונה מאות. התוצאה היתה: כל היהודים הושמדו והגטו נהרס לבלי השאיר שריד.

בשטח ה"גוברנמנט" אינו קיים עוד ישוב יהודי, מלבד שלושה מחנות כפייה – טרווניקי (Trawniki), פוניאטובה (Poniatowa) ופרוקוצ'ים (Prokocim) – המונים עד שלושים אלף איש. בעוד שבועות אחדים לא תישאר גם מהם נפש חיה.

בוורשה שרדו בין הגויים באורח בלתי לגלי, בצד הארי, אלפים אחדים של יהודים, וביניהם צביה [לובטקין], יצחק צוקרמן, גאלאר [אליעזר] ממשפחת יערי [מאיר יערי, מראשי הקיבוץ הארצי של "השומר הצעיר"] לא נשאר איש. טוסיה [אלטמאן], חנצה [פלוטניצקה], לאה פרלשטיין, יוסף קפלן, מרדכי אנילביץ' ומאות מאנשיו אינם בחיים עוד. ממשפחת רייס [פועלי-

ציון צ.ס.]. נשארו רק סאק [יוסף], גראיאק [שלום], לוי [לייזר]. ממשפחת סאמאק [קפלן] נשארו רק בלוך [אליעזר ליפא], אשר במחנה העבודה וקירשנבלום [מנחם], ממשפחת אלתר [ויקטור] נשארו רק בודדים. אוקראינה ופולסיה הן יודענריין.

בביאליסטוק שרדו עוד, בתנאים טובים יותר לערך עשרים אלף יהודים. מחוז לובלין הושמד כליל בבלז'ץ ובסוביבור. היישוב היהודי האחרון, שהיה נתון עד עתה בתנאים טובים באופן יחסי, הוא שלזיה העילית המזרחית. לפני שלושה שבועות גורשו שבעת אלפים יהודים. משמידים אותם באושוויץ. משמידים אותם ביריות ובשרפה. במשך השבועות הקרובים יהיה מחוזנו ללא יהודים. בשעה שתקבלו את מכתבנו לא יהיה עוד איש מאתנו בחיים. על סמך כל הדרכיות [דרכונים] אשר השגנו דרך שווייץ, נעצרו [למחנה מעצר לנתיני חוץ לארץ] רק אנשים אחדים. ביניהם אף אחד מאתנו. כיום עושים השלטונות קשיים גדולים ואין שמים יותר אנשים במחנה מעצר. מכל אלה שנשלחו במשלוח האחרון, לא קיבלנו עד היום כל ידיעה. להפך, אנו יודעים היום בוודאות שהמשלוח הובא לאושוויץ. אינטרבנציה מידית אצל ממשלת החסות הוא הכרח דחוף ביותר. אין אני שולחת את החומר המבוקש, מפני שאתה יכול לקבל את התמונות ואת כל הנתונים מנתן [שוואלב] ומזילב [ד"ר אברהם זילבערשיין].

בכל המחוזות שכתבתי עליהם, ביקרתי אני בעצמי והייתי עדת ראייה לכל פעולות ההשמדה. כאן נמצא עדיין הרשל [שפרינגאר], אולם אל תכתבו לפי כתובתו, מפני שהוא בריב עם שלטונוביץ [השלטונות]. גם אני עצמי אינני חיה עמו בשלום גמור. אנו מחפשים דרך להונגריה ומבקשים מכס לעזור לנו בכך ככל האפשר.

עשו ככל שתוכלו. אני מסופקת אם תוכלו לעזור לנו בעוד מועד, כי אנו עומדים בפני ימינו האחרונים. כל תנועות הנוער אינן מונות עוד כיום ביחד אלא מאות אחדות, ובכלל זה חברי הקיבוץ שלנו וקיבוץ הילדים – קיבוצים בלתי רשמיים. תקוותינו להיפגש עם מולדת [ארץ-ישראל] לא תתגשמה, לדאבון לבנו. דרישת שלום לבית לטבן [יצחק טבנקין], אליעזר [גראביצקי], בנדרסקי [פ' בנדורי], יערי [מאיר], קולודני [משה קול], גולדשטיין [יצחק], פנחס [לוביאניקר – לבון] וכל הקרובים.

אנו כותבים מכתב זה מתוך חיפזון רב, כי שעתו של השליח דחוקה מאוד. אין לנו עוד כוח וסבלנות לכתוב אליכם הכל, מה שדרוש ביותר ומה שהיה רצוי לנו.

אנו מברכים אתכם מקרב לב.

פרומקה [פלוטניצקה]

הרשל [שפרינגר]

צבי [בראנדאס]

קוז'וך [ישראל]

שלמה ל' [לארנאר]